

E-post: arbeid-sosial@stortinget.no

Oslo 22.10.17

**Høringsinnspill til Arbeids og Sosialkomiteen fra Norsk Fosterhjemsforening mht
behandling av forslag til statsbudsjett for 2018:
Sak overgangsordning for fosterforeldre på trygdeytelser, jf. Prop 1 S 2018
pkt 2.4.7. s 23**

Norsk Fosterhjemsforening viser til fremlagt forslag til statsbudsjett.

I pkt 2.4.7 s 23 fremmer regjeringen bevilgningsforslag til en særdeles viktig regelendring for fosterforeldre – en overgangsordning for fosterforeldre på trygdeytelser.

Norsk Fosterhjemsforening har dessverre ikke anledning til å møte opp på budsjettføring i Arbeids og Sosialkomiteen den 27. oktober idet vi da er i Alta for å avholde vårt landsmøte. Dette høringsinnspillet sendes derfor i stedet for møte i komiteen.

Oppsummering av vårt høringsinnspill

Regjeringens forslag i statsbudsjettet for å gjennomføre Stortingets vedtak om overgangsordning for fosterforeldre på NAV ytelser er vesentlig snevrere enn Stortingets vedtak.

Stortinget bes derfor i budsjettbehandlingen å ivareta:

- at overgangsordningen inkluderer fosterforeldre på uføreytelser i tillegg til dagpenger og arbeidsavklaringspenger, og for øvrig sikre prinsippet om at fosterforeldre på trygdeytelser ikke skal tape økonomisk på å være fosterforeldre.
- at overgangsordningen gis tilbakevirkende kraft, forutsetning for vedtaket var at det *snarest* skulle innføres.
- at fosterforeldre anses å innfri vilkår for dagpenger uten at det stilles krav om at de skal ta seg jobb hvor som helst i landet, som følge av at det ligger som en forutsetning for selve fosterhjemoppdraget at fosterforeldre ikke flytter.
- Budsjettbehandling må sikre at Stortingets vedtak snarest settes ut i livet. Uenighet om rekkevidden av vedtaket må IKKE innebære at overgangsordningen ikke settes ut i livet.

1. Nærmere om sakens bakgrunn

11.mai 2017 vedtok et enstemmig Storting at regjeringen snarest innfører en overgangsordning for fosterforeldre på trygdeytelser som skal sikre at de ikke taper økonomisk på å være fosterforeldre. jf. Dok 8:9 S- 2016-2017 Innst 266 S (2016-2017).

Regjeringen har varslet at vedtaket forutsetter bevilgninger i statsbudsjettet og at ordningen derfor først trer i kraft på nyåret. I forslag til statsbudsjett for 2018 pkt 2.4.7. s 23 fremgår:

«Regjeringen foreslår en overgangsordning for fosterforeldre som mottar dagpenger og arbeidsavklaringspenger, slik at godtgjørelse knyttet til det å være fosterforeldre ikke lenger vil føre til avkortning av dagpenger og arbeidsavklaringspenger».

Norsk Fosterhjemsforening anser at regjeringen her innsnevrer rekkevidden av Stortingets vedtak når man i forslag til statsbudsjett endrer ordlyden i Stortingets vedtak. Stortingets vedtak angir et viktig og helt nødvendig prinsipp: man skal sikres en overgangsordning som sikrer at man ikke taper økonomisk på å være fosterforeldre. Regjeringen omskriver imidlertid vedtaket og foreslår at overgangsordningen kun skal gjelde dagpenger og arbeidsavklaringspenger. Dette vil bety at fosterforeldre på uføretrygd ikke vil omfattes av overgangsordningen. Ordlyden i Stortingets vedtak gjelder imidlertid generelt for fosterforeldres trygdeytelser. Stortinget må i budsjettbehandlingen sørge for at vedtaket gjennomføres i henhold til Stortingets vedtak.

Bakgrunn for vedtaket i Stortinget var hard jobbing fra Norsk Fosterhjemsforening i en årrekke, samt et modig enkeltmedlem som stod frem i media med sin historie i forhold til utslaget av et meget urimelig NAV regelverk.

Regelverket innebærer i dag at fosterforeldre, som mister sin helse midlertidig eller varig, eller mister jobben, og derfor er avhengig av ytelse fra NAV til livsopphold, opplever en vanskelig økonomisk situasjon som følge av at godtgjørelsen som fosterforelder medfører avkortning i NAV ytelsen, eller at de kanskje ikke kvalifiserer til NAV ytelse i det hele tatt. Norsk Fosterhjemsforening har i mange år opplevd henvendelser fra fortvilte fosterforeldre som ikke helt ser hvordan de skal greie seg økonomisk i en slik situasjon, når de da forstår hvordan de blir rammet av dagens avkortningsregler. For enkelte resulterer det urimelige regelverket at de må si fra seg hele fosterhjemsoppgaven. Andre må kanskje se seg nødt til å redusere antall fosterbarn de kan ha omsorg for, og velge hvilket fosterbarn som skal få bli boende. Andre igjen må selge unna eiendeler for å klare seg økonomisk for å kunne fortsette å være fosterforeldre.

Det er på overtid at man gjør noe med hvordan trygderegelverket straffer de fosterfamilier som tar på seg omsorgsansvaret for Statens barn, slik at barna sikres stabile hjem. Det burde vært en permanent ordning og ikke en overgangsordning som ble besluttet av Stortinget 11. mai 2017. Når det nå er en overgangsordning som ble vedtatt så gjelder det at denne ikke fortolkes meget snevrere enn det som fremgår av vedtaket selv.

Det er vanskelig å rekruttere fosterforeldre. De færreste fosterforeldre informeres i rekrutteringsfasen om hvor urimelig NAV regelverket i praksis er, i forhold til avkortning på grunn av fosterhjems godtgjørelsen, i tilfeller man kommer i en sårbar livsfase og trenger en NAV ytelse.

Norsk Fosterhjemsforening advarer mot at viktige forhold som gjelder fosterhjem, og som har vært gjenstand for utredning tidligere, stadig skal legges til nye utvalg for nye utredninger. Norsk Fosterhjemsforening er kjent med at regjeringen ønsker å legge mest mulig spørsmål

mht trygd til det oppnevnte Fosterhjemsutvalget som skal legge frem sin rapport desember 2018. Norsk Fosterhjemsforening anser dette som en ny utsettelse av spørsmål som er utredet før, og anser utsettelser i saken som å ikke å ivareta prinsippet om hensynet til barnas beste. De spørsmål denne saken gjelder ble utredet i forbindelse med arbeidet med Fosterhjems-melding jf. Buudir sin rapport fosterhjem – deloppdrag C fra 2015 *Kartlegging av hvordan fosterhjemsgodtgjørelsen påvirker fosterforeldres rett til ytelser fra NAV og beskatning*. Buudir anbefalte særregler for fosterforeldre i forhold til NAV regelverket.

2. Tolking av Stortingets vedtak om overgangsordning

At overgangsordningen Stortinget vedtok også må anses å omfatte ytelser utover dagpenger og arbeidsavklaringspenger, og omfatte uføretrygd fremgår av følgende:

Vedtakets ordlyd 11. mai fattet av et enstemmig Storting, som ikke skiller mellom type livsoppholdsyttelse, men som er generelt utformet og gjelder fosterforeldre «*på trygdeytelser*».

Den forutgående debatt i Stortinget før vedtaket ble truffet støtter også at det var Stortingets intensjon at ordningen skulle gjelde generelt:

Fra debatten i Stortinget fremgår følgende av saksordførers innlegg:

«Komiteen viser til at det i dag finnes familier som taper på å være fosterforeldre. Derfor ber komiteen regjeringen så snart som mulig å sikre at **ingen** (vår utheving) opplever et nettotap av trygdeytelser ved å ta på seg ansvar som fosterforeldre.»

Det er heller ingen saklig grunn til å la overgangsordningen kun gjelde fosterforeldre på arbeidsavklaringspenger og dagpenger, når urimeligheten i at fosterforeldre taper på ordningen gjelder like mye fosterforeldre på uføretrygd som opplever urimelig avkortning i uføretrygden fordi de er fosterforeldre. Norsk Fosterhjemsforening har hele tiden gått inn for at fosterforeldre på trygdeytelser ikke skal oppleve avkortning, og tape økonomisk på å være fosterforeldre. Vi har talt saken til alle fosterforeldre uavhengig av trygdeytelse, og dette omfatter også uføretrygd. Dette kommer tydelig frem at vårt brev til departementet datert 16. mars 2017 som ble sendt etter vårt møte med BLD og ASD, hvor vi gjennomgår en rekke eksempler på hvordan regelverket rammer fosterforeldre på dagpenger, arbeidsavklaringspenger, og uføretrygd. Se kopi av brevet vedlagt.

3. Tilbakevirkning

Urimeligheten i regelverket i forhold til fosterforeldre har vært tatt opp med myndighetene i mange år. En god del fosterforeldre har opplevd å få tilbakesøkningskrav som følge av at man ikke har forstått det urimelige regelverket, og ikke har fått tilstrekkelig informasjon. Stortinget vedtok at overgangsordningen *snarest* skulle iverksettes. Dette har tatt tid, og vi anmoder derfor om at ordningen gis tilbakevirkende kraft.

4. Flytting

Norsk Fosterhjemsforening ber om at man i budsjettbehandlingen angir at fosterforeldre som får dagpenger ikke må pålegges å flytte for å anses å innfri vilkår for å få dagpenger, og å være reell arbeidssøkende. Opprettholdelse av dette vilkåret om flytting vil i praksis innebære at fosterforeldre taper økonomisk på å være fosterforeldre. De færreste fosterforeldre ønsker å

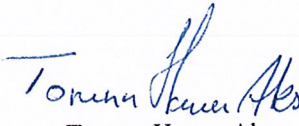
gå til det skritt å si opp fosterhjemsavtalen for å innfri regelverkets krav til å ta jobb hvor som helst i landet. Et krav de må si ja til for å komme i posisjon til å søke på dagpenger. Norsk Fosterhjemsforening har tidligere oversendt Stortinget eksempel på vedtak fra NAV hvor NAV krevet at man sa opp fosterhjemsoppdraget som vilkår for å få dagpenger. Denne saken er omtalt nærmere i vedlegget til dette brevet.

5. Anmodning

Stortinget anmodes om å bevilge penger i statsbudsjettet for 2018 slik at Stortingets vedtak om overgangsordning for fosterforeldre på trygdeytelser gjennomføres iht vedtakets ordlyd.

Ved eventuelle spørsmål, vennligst kontakt generalsekretær Tove Wahlstrøm på post@fosterhjemsforening.no, el tlf 46505243.

Med vennlig hilsen

Torunn Hauen Aks
Styreleder

Tove M S Wahlstrøm
Generalsekretær

Vedlegg : kopi av brev fra Norsk Fosterhjemsforening til Arbeids og Sosialdepartementet og Barne – og Likestillings og Inkluderings-departementet av 16. mars 2017.

VEDLEGG

Oslo 16. mars 2017

Arbeids og Sosialdepartementet v/ statssekretær
Barne og Likestillingsdepartementet v/ statssekretær

Oversendelse av eksempler på dagens urimelige regelverk for fosterforeldre

Norsk Fosterhjemsforening viser til møtet i Arbeids- og Sosialdepartementet (ASD) 10. februar 2017 med bl. a statssekretær Christl Kvam samt statssekretær Kai-Morten Tarning fra Barne - og Likestillingsdepartementet (BLD). Departementet hadde lovet Norsk Fosterhjemsforening dette møtet i forbindelse med innslaget i Dagsnytt 18 den 21. desember 2016

Norsk Fosterhjemsforening er den største aktør innen fosterhjemsområdet med 19 fylkesforeninger og representerer 3802 medlemmer. Ett medlem per fosterfamilie, som har ett til flere fosterbarn og evt egne barn. Norsk Fosterhjemsforening er en aktiv pådriver for å heve kvaliteten på alle plan innen fosterhjemsomsorgen. I foreningens faglige råd sitter personer med høy kompetanse på området. Norsk Fosterhjemsforening har egen rådgivningstjeneste og utgir tidsskriftet Fosterhjemskontakt med 4500 eksemplarer 6 ganger i året per 2016. Rundt 90 prosent av alle barn som ikke kan bo i foreldrehjemmet, plasseres i fosterhjem. Dette utgjør ca 11.000 barn.

Norsk Fosterhjemsforening ble på møtet i ASD bedt om å komme tilbake med konkrete eksempler på saker som viser hvor urimelig NAV regelverket kan slå ut for fosterforeldre. I dette brevet hvor vi kommer med en slik oversikt over enkelte utvalgte saker se vedlegg 1 gjennomgang av utfordringer fosterforeldre møter når de er i behov for ytelser fra NAV.

Norsk Fosterhjemsforening oppfatter BLD dithen at endring av dette urimelige regelverket først vil skje som et evt resultat av arbeid med den bebudede NOU om fosterhjem. Inntil dette skjer, ønsker BLD at det må informeres om hvorledes reglene slår ut for å hindre at fosterforeldre risikerer tilbakesøkningskrav. I den forbindelse ønsker Departementet at Norsk Fosterhjemsforening bistår.

Norsk Fosterhjemsforening
Storgata 10A, 0155 OSLO
Tlf 46504398 E-post: post@fosterhjemsforening.no
Organisasjonsnummer. 956 862 779 MVA
www.fosterhjemsforening.no

På møtet uttrykte Norsk Fosterhjemsforening sin frustrasjon over at de to Departementene i praksis motarbeider hverandre med den konsekvens at fosterbarn og fosterhjem utsettes for store unødige belastninger. NAV-regelverket ved ASD, motarbeider arbeidet med å skaffe og beholde stabile fosterhjem som BLD har et overordnet ansvar for. Det er ofte en krevende oppgave å være fosterforeldre, og fosterforeldre utøver et av samfunnets viktigste oppdrag, og er selve bærebjelken i barnevernet. Da må ikke statlig regelverk for de fosterforeldre som i perioder trenger NAV, gjøre at fosterhjemsoppdraget blir nærmest umulig å opprettholde.

I dette brevet kommer Norsk Fosterhjemsforening med forslag til strakstiltak for å løse dagens uholdbare situasjon – se pkt 3.

1. Ad endring i regelverket - eksempler

De eksempler som oversendes i vedlegg 1 viser store behov for endring i regelverk og praktisering av dette.

Norsk Fosterhjemsforening anmoder ASD om snarest å sørge for endringer i forhold til NAV regelverket, og ikke utsette løsning av dette ytterligere. Problemstillingene er utredet i Bufdir sin rapport om kartlegging av hvordan fosterhjemsoppgjøret påvirker fosterforeldres rett til ytelse fra NAV og beskatning – Fosterhjem – deloppdrag C utarbeidet i tilknytning til Fosterhjemsmeldingen. Her anbefales det særskilte ordninger for fosterhjemsoppgjøret som følge av fosterhjemsoppdragets særskilte natur. Rapporten danner et godt utgangspunkt for å drøfte nærmere hvorledes reglene på området bør tilpasses. Rapporten anbefaler særskilte ordninger for fosterhjemsoppgjøret som følge av fosterhjemsoppdragets særskilte natur.

Av og til vil fosterforeldre, lik andre mennesker, komme i en sårbar situasjon og trenge en NAV ytelse. Bufdir foreslår i sin rapport løsninger slik at NAV regelverket ikke slår bena under de økonomiske ordninger som Barneverntjenesten avtaler med fosterhjemmene for å gi dem en forutsigbar økonomi når de påtar seg fosterhjemsoppdraget.

Vi kan for øvrig ikke se at det har blitt noen oppfølging av resultat og de utredninger som ble gjort som følge av Fosterhjemsmeldingen, annet enn at det ble vedtatt en NOU om fosterhjem. Dette er meget viktig, men det haster nå med å beskytte fosterhjem mot virkninger av et regelverk som slår uheldig ut for fosterforeldre.

Norsk Fosterhjemsforening etterlyser NÅ konkrete resultater og advarer mot ytterligere utsettelse.

Hvor ille regelverket slår ut i enkelttilfeller kan illustreres gjennom vedlagte kopi av vedtak fattet av NAV klageinstans- se vedlegg 2 ; NAV setter her som vilkår for innvilgelse av søknad om utbetaling av dagpenger til fostermor at hun sier opp sin fosterhjemsavtale for en 4 år gammel gutt, slik at hun kan jobbe 100 prosent og ta jobb hvor som helst i landet. NAV vurderer fosterhjemsoppdraget som «et vanlig arbeidsforhold» og peker på at det ikke er gitt særskilte unntak for fosterforeldre i gjeldende regelverk. Vedlegg 1 illustrerer ytterligere eksempler på de mange krevende situasjoner som oppstår for fosterforeldre innen NAV-området. Norsk Fosterhjemsforening anser at det foreligger offentlig omsorgssvikt når fosterbarn og fosterforeldre utsettes for slike situasjoner som følge av manglende tilpasning av regelverket og uklar fortolkningspraksis, samt manglende informasjon om regelverket. Norsk Fosterhjemsforening anser situasjonen så alvorlig på dette området at man nå anser det nødvendig å oversende saken til Sivilombudsmannen.

Norsk Fosterhjemsforening har merket seg at ASD i vårt møte tok med seg vår anmodning om å lage et generelt unntak i rundskrivet til folketrygdloven § 4-5 i forhold til fosterforeldre og unntak fra flyttekravet for å anses som reell arbeidssøker. Vi understreker at fosterbarn er særskilt sårbare, og kan ikke sammenlignes med ethvert annet barn i forhold til å bli rykket opp fra sine omgivelser nok en gang. Norsk Fosterhjemsforening tilskrev ASD og NAV i anledning disse problemene – se vedlegg 3. NAV har i brev av 13.02.17 vedlegg 4 vist til at det ikke er anledning til å gjøre unntak iht gjeldende regelverk. Norsk Fosterhjemsforening er rettslig sett uenig i dette, og anser at folketrygdloven § 4-5 annet ledd gir hjemmel for unntak.

2. Ad informasjon om regelverket mht fosterforeldre og NAV regler

Norsk Fosterhjemsforening understreker at dagens NAV regelverk og forhold til betydning av fosterhjemsgodtgjørelse er meget komplisert. Det synes mangle kompetanse og kunnskap om regelverket innen det offentlige. Regelverket er ikke tilpasset de særlige hensyn som gjelder fosterhjemområdet. Det er NAV og barneverntjenesten som må ta ansvar for å bistå de fosterforeldre som er i en så sårbar situasjon at de har behov for NAV ytelse til livsopphold, og sørge for at disse ikke blir skadelidende som følge av de kompliserte reglene.

Norsk Fosterhjemsforening kan bistå med å videregående informasjonsmaterieil som Departementene lager, ut til sine medlemmer. Norsk Fosterhjemsforening vil også bistå med følgende informasjon på sin hjemmeside:

«Fosterforeldre som kommer i en situasjon hvor de er avhengige av en NAV ytelse for sikring av inntekt til livsopphold må være forberedt på at regelverket er komplisert og det er manglende kompetanse på fosterhjemfeltet blant ansatte i NAV. Det finnes lite konkret informasjon om fosterhjem i NAV sitt rundskriv og det finnes ikke særskilte unntaksregler for fosterforeldre. Dette kan føre til problemer på flere måter, både på grunn av manglende/feilaktig informasjon, og på grunn av manglende unntaksregler for fosterforeldre. Under følger eksempler på ting dere bør være obs på, dersom dere kommer i en situasjon hvor dere har behov for ytelser fra NAV:

- 1. Dere som fosterforeldre kan, som følge av for lite kunnskap på hvert enkelt NAV kontor, oppleve å bli feilinformert om hvordan dere skal melde fra om arbeidsgodtgjørelsen både på meldekort og i beregningsgrunnlaget, og dermed motta krav om tilbakebetaling i ettertid.*
- 2. Fosterforeldre kan oppleve å ikke fylle inngangsvilkårene for ytelser fra NAV som følge av fosterhjemsgodtgjørelsen. Dette gjelder eksempelvis fosterforeldre som blir gradert sykemeldt og skal over på arbeidsavklaringspenger og fosterforeldre som blir 50% arbeidsledig/permittert fra sitt arbeid. Fosterforeldre som mottar arbeidsgodtgjøring fyller heller ikke vilkårene for å bli 100% uføretrygdet, selv om de er 100% ufør fra sitt arbeid utenfor hjemmet.*
- 3. Fosterforeldre som er arbeidsledige, men som på grunn av fosterhjemsoppdragets særlige stilling ikke kan si seg villig til å ta fulltidsarbeid – eller som ikke kan si seg villig til å flytte til en annen landsdel, kan som følge av skjønnsvurderinger ved det enkelte NAV kontor oppleve å få avslag på sin søknad om dagpenger.*

Disse tilfelle kan innebære risiko for at fosterhjemsavtalen må sies opp.

Norsk Fosterhjemsforening har i årevis tatt opp de urimelige tilfellene med offentlige myndigheter uten å få gjennomslag. I forbindelse med fosterhjemsmeldingen i 2015, laget Bufdir en utredning som anbefalte å fjerne urimeligheten i dagens regelverk. Denne

rapporten har hittil ikke ledet til noe konkret resultat. Myndighetene sier nå de vil se på disse spørsmålene på ny som ledd i en ny NOU om fosterhjem.

Norsk Fosterhjemsforening er nå i dialog med myndighetene slik at NAV regelverket blir tilpasset fosterforeldre. I den forbindelse ber Norsk Fosterhjemsforening om at det iverksettes konkrete strakstiltak innen de nødvendige regelendringer er på plass «.

3. Tiltak inntil regelverket er endret:

For å unngå urimelige situasjoner foreslår Norsk Fosterhjemsforening følgende:

- NAV og barneverntjenesten får et særskilt ansvar for oppfølging av de fosterforeldre som må ha en NAV ytelse, og disse myndighetene må ta ansvar for at meldekort fylles ut riktig slik at tilbakesøkningskrav forhindres. Det er det offentlige som må ta ansvar for dette, og ansvar for et komplisert beregningssystem kan ikke lempes over på fosterforeldre. Denne forpliktelse må inn i fosterhjemsavtalen og i relevant regelverk. Dermed er det ikke fosterforeldre som blir sittende igjen som offer for et urimelig regelverk de færreste innsar rekkevidden av.
- I tilfeller der regelverket medfører at fosterforeldre straffes økonomisk for å være fosterforeldre, må man sørge for en kompensasjonsordning slik at fosterforeldre holdes skadesløs. Dette inntil NAV regelverket er tilpasset slik at fosterforeldre ikke straffes økonomisk for å være fosterforeldre i forhold til rett til NAV ytelser.

Vi imøteser en videre god dialog med Departementene i anledning saken.

Med vennlig hilsen

Norsk Fosterhjemsforening

Tove Wahlstrøm
Generalsekretær

Marianne Oftedal
Advokat

Kopi: KS, Bufdir, Stortingets Familie og kulturkomite

Vedlegg 1: Gjennomgang av utfordringer fosterforeldre møter når de er i behov for ytelser fra NAV.

Vedlegg 2: kopi av vedtak fra NAV klageinstans 25. juli 2016

Vedlegg 3: kopi av brev fra Norsk Fosterhjemsforening av 17.10.2016 til ASD og NAV,

Vedlegg 4: kopi av svar brev fra NAV av 13.01.17 v / ytelses direktør Kjersti Monland

Vedlegg 1

Gjennomgang av utfordringer fosterforeldre møter når de er i behov for ytelser fra NAV.

På oppfordring fra Arbeids – og Sosialdepartementet (ASD) har Norsk Fosterhjemsforening forfattet en gjennomgang av utfordringer fosterforeldre møter når de er i behov av ytelser fra NAV. Generelle utfordringer knyttet til ytelsene dagpenger, arbeidsavklaringspenger og uførepensjon samt konkrete eksempler fra vår rådgivningstjeneste er tatt med i brevet. Norsk Fosterhjemsforening har valgt å inkludere 2 eksempler på utfordringer knyttet til hver av ytelsene i dette brevet, men vil understreke at det finnes svært mange flere. Alle eksemplene er anonymiserte og etterprøvbare - gjengitt etter tillatelse fra medlemmene som omtales.

Våre medlemmers problemstillinger viser at det er behov for et unntaksregelverk knyttet til fosterforeldre, som tar utgangspunkt i den særstillingen fosterforeldre står i som omsorgsgivere for statens barn.

Våre medlemmers problemstillinger viser også at det er behov for bedre informasjon til fosterforeldre og bedre kunnskap i barneverntjenesten og NAV om gjeldende regelverk. Det er urovekkende å se hvordan skjønnsvurderinger av saksbehandlere i NAV fører til svært ulike økonomiske utfall for fosterforeldre.

1. Dagpenger

1.1 Generelt

Konkrete eksempler fra vår rådgivningstjeneste viser at fosterforeldre opplever problemer knyttet både til utløsningen av rett til dagpenger og utregningen av utbetalte dagpenger der arbeidsgodtgjørelsen kommer til fratrukk. Bufdir har i sin kartlegging av hvordan fosterhjemsgodtgjørelsen påvirker fosterforeldres rett til ytelser fra NAV og beskatning i rapporten *Fosterhjem – deloppdrag C*, tatt utgangspunkt i fosterforeldre som er 100% arbeidsledige i sin konklusjon om at det ikke er behov for lovendringer knyttet til dagpenger. Norsk Fosterhjemsforening er uenige i denne konklusjonen og vil peke på følgende problemstillinger knyttet til dagpenger:

Krav til å være reell arbeidssøker -flyttekrav og krav til stillingsprosent

Fosterforeldre blir satt i en posisjon der de enten må argumentere for en skjønnsvurdering for unntak, eller lyve om geografisk mobilitet. Dersom de ikke får unntak for mobilitetskravet kan dette resultere i kontraktskonflikt og i verste fall utilsiktet flytting av fosterbarnet.

For å få vedtak om dagpenger må arbeidsledige garantere at de er villige til å ta arbeid hvor som helst i landet, hel – eller deltid. Her er det rom for unntak etter skjønnsvurderinger. Vi mener at det her bør legges inn et klart unntak for fosterforeldre, med bakgrunn i fosterbarnas behov for stabilitet. Norsk Fosterhjemsforening ser det som et paradoks at fosterhjemsavtalen inngås med krav om stabilitet og ofte geografisk nærhet til fosterbarnets opprinnelsessted, mens ASD krever det motsatte.

Fosterforeldre som står 50% arbeidsledige har ikke rett på dagpenger.

Fordi arbeidsgodtgjørelsen i oppdraget som fosterhjem er pensjonsgivende inntekt vil denne telle med i utregningen av prosent grad arbeidsledighet. Dersom en fosterforelder som jobber 100% utenfor hjemmet blir 50% arbeidsledig vil arbeidsgodtgjørelsen fosterhjemmet får utbetalt og, som skal deles likt på begge omsorgspersoner, redusere graden av arbeidsledighet til under 50%. Det er en uholdbar situasjon – fosterforeldre vil i slike tilfeller enten få redusert sin inntekt med en halv årsinntekt eller tvinges til å si fra seg fosterhjemsoppdraget. Fosterhjemmet kan eventuelt velge å si fra seg arbeidsgodtgjørelsen for å fylle vilkårene for dagpenger – noe som i realiteten betyr at de jobber gratis for staten i sitt omsorgsarbeid for våre felles barn.

1.2 Konkrete eksempler fra vår rådgivningstjeneste

Eksempelsak 1: Fosterforeldre som permitteres 50% fra sitt ordinære arbeidsforhold har ikke rett på dagpenger.

Sak: Begge fosterforeldre har vært i full jobb og mottar 1 KS (7800 kr) i arbeidsgodtgjøring for fosterdatteren sin. Fosterfar er nå blitt permittert 50% fra sitt arbeid utenfor hjemmet.

Fosterfar tok kontakt med NAV og hadde på forhånd satt seg inn i hvordan arbeidsgodtgjørelsen skulle komme til fratrukk i utbetalingen av dagpenger ved å meldes som pensjonsgivende inntekt på meldekortet. Han ble imidlertid informert om at han ikke har rett på dagpenger i det hele tatt.

For å motta dagpenger krever NAV minst 50% arbeidsledighet. I dette tilfellet er fosterfar 50% permittert, men fordi det er «hjemmet» og ikke enkeltpersoner som er oppdragstakere for barnevernstjenesten må arbeidsgodtgjørelsen fordeles likt på begge fosterforeldre. Fosterfar må derfor oppgi en inntekt på 3900 kr/høyeste sats for barnehageassistent i kommunen som pensjonsgivende inntekt – noe som resulterer i at han ikke oppfyller kravet om minst 50% inntektstap. Han har i møte med NAV spurt om det er mulig å si opp kontrakten med barneverntjenesten som «omsorgshjem» og lage en ny avtale der kun konen er part, men det har NAV avslått.

Resultat: Fosterhjemmet har ikke råd til å miste en halv årsinntekt på grunn av disse 3900 kronene, og ser seg nødt til å be fosterhjemtjenesten om å finne et nytt hjem til fosterdatteren.

Norsk Fosterhjemsforening vil legge til at det er manglende likhet for loven når fosterforeldre er i behov av dagpenger. Andre medlemmer oppgir å ha klaget på å bli trukket i dagpenger på grunn av arbeidsgodtgjørelsen og fått beskjed av NAV om at arbeidsgodtgjørelsen kan føres over på partners inntekt og dermed ikke komme til fratrukk. Andre igjen, har fått beskjed om at arbeidsgodtgjørelsen skal deles på begge omsorgspersoner, mens andre har fått hele summen avskrevet på den ene – for så å oppleve at halvdelen skal skrives over når begge på et tidspunkt var i behov av ytelse samtidig. Norsk Fosterhjemsforening mener at det er et prekært behov for unntaksregler knyttet til dagpengeytelsen – men det er minst like urovekkende at det ikke er likhet for loven slik den er utformet nå.

Eksempelsak 2: Krav om geografisk mobilitet

Sak: Fostermor har i 2 år vært 100% frikjøpt av barnevernet til omsorgsoppgaven. Fosterbarnet ble høsten 2016 vurdert å være mer veltilpasset, og barneverntjenesten har i samråd med fosterhjemmet avgjort at behovet for å være 100% hjemmearbeidende ikke lenger er tilstede. En ny kontrakt er inngått, der fostermor skal være 50% frikjøpt og 50% i ordinært arbeid.

Fostermor har ingen tidligere stilling å gå tilbake til og har derfor meldt seg som 50% arbeidsledig hos NAV. Her har hun fylt ut søknadsskjema for å motta dagpenger. I skjemaet blir hun bedt om å krysse av for at a) hun kan ta arbeid hvor som helst i landet og b) hun stiller seg disponibel til hel – og deltidsarbeid. I folketrygdloven §4-5 første ledd bokstav C fremkommer det at medlemmet må være villig til å søke og ta arbeid uavhengig av om det er deltid eller fulltid og ha full geografisk mobilitet. For å bli godkjent som lokal – eller deltidsarbeidssøker må medlemmet fylle minst ett av vilkårene i folketrygdloven §4-5 andre ledd.

Fostermor krysset «nei» på geografisk mobilitet og informerer i tillegg NAV om at hun ikke kan ta fulltidsarbeid da dette står i konflikt med fosterhjemsoppdraget. I rundskrivet til §4-5 punkt 5.2.5 skisseres unntak på grunn av tungtveiende sosiale hensyn knyttet til barn i nær familie. Her ramses det opp *eksempler* som i henhold til praksis godkjennes etter dette unntaket. Fosterhjemsoppdragets særlige stilling og fosterbarnas særlige behov for stabilitet og forutsigbarhet nevnes ikke her.

Fostermor får på bakgrunn av dette avslag på søknaden om dagpenger, se tidligere omtalte og vedlagte dokumentasjon: Avslagsvedtak fra NAV klageinstans,jf vedlegg 2 til oversendelsesbrevet .

Resultat: Fostermor har anket avgjørelsen 2 ganger uten at dette har ført frem. I vedtaket har NAV klageinstans formulert seg som følger:

«Du har en deltidsjobb som fosterforelder og for å ha rett til dagpenger må du være villig til å si opp denne jobben for å ta en fulltidsjobb.»

Norsk Fosterhjemsforening mener at en slik formulering vitner om svært liten forståelse i NAV for hva det vil si å være fosterforelder. Målet med fosterhjemsordningen er at disse barna skal føle seg som en del av en vanlig familie. Disse barna har rett til å motta omsorg, kjærlighet og forutsigbarhet på lik linje med andre barn. At de omtales som en «deltidsjobb» som må sies opp for at fosterforeldrene skal ha krav på dagpenger er hårreisende. Avslagsbrevet vitner også om at de skisserte *eksemplene* i rundskrivet til §4.5 i folketrygdloven i praksis benyttes som en uttømmende opplisting over hvilke tilfeller det er adgang til å gjøre unntak.

Her mener Norsk Fosterhjemsforening at det bør være i BLDs interesse å spille på lag med Norsk Fosterhjemsforening i arbeidet med å få på plass unntaksregler. BLD bør også bistå ASD i arbeidet med en holdningskampanje og opplæring av de ansatte i NAV.

Norsk Fosterhjemsforening har sendt dette eksempelet til ASD tidligere, samt NAV. I svar fra direktør i NAV av 13.02.17 se vedlegg 3 blir det presisert at *NAV ikke har handlingsrom innenfor gjeldende regelverk til å positivt forskjellsbehandle fosterforeldre*. Her vil vi understreke at det vi ber om er en positiv forskjellsbehandling av *særlig sårbare barn*, ikke fosterforeldre. Norsk Fosterforening mener at arbeidssøkende fosterforeldre bør fritas fra

kravet om geografisk mobilitet med bakgrunn i barnas særlige behov for et stabilt oppvekstmiljø. Videre vil vi presisere at det ved plassering av fosterbarn i mange tilfeller stilles krav til at fosterhjemmet skal være i geografisk nærhet til barnets opprinnelsesmiljø. Således vil kravet om geografisk mobilitet skape en kontraktkonflikt.

Norsk Fosterhjemsforening peker også på at ordlyden i folketrygdloven § 4-5 annet ledd hjemler adgang til å gjøre et generelt unntak for det å ha omsorgsansvar for et fosterbarn. Enhver fosterhjems plassering må anses å gjelde særskilt sårbare barn, og dermed et omsorgsansvar det må tas hensyn til. Det at en god del av disse barna etter hvert, som følge av fosterhjems plassering med trygghet, stabilitet og ro, kan utvikle seg bra, betyr ikke at de ikke har en særskilt sårbarhet og trenger all den beskyttelse mot endring som de kan få. De kan med andre ord ikke sammenlignes med vanlige barn.

2. Arbeidsavklaringspenger

2.1 Generelt

Konkrete eksempler fra vår rådgivningstjeneste viser at det er problemer knyttet både til utløsningen av rett til arbeidsavklaringspenger og utregningen av utbetalte arbeidsavklaringspenger der arbeidsgodtgjørelsen kommer til fratrukk.

Tilbakebetalingskrav

Flere av våre medlemmer har fått tilbakebetalingskrav fra NAV. Dette skyldes både manglende informasjon om - og ulike tolkninger av – regelverket, og manglende unntaksregler som tar hensyn til omsorgsoppgavens særlige stilling. Fosterforeldre som eksempelvis er 100% sykemeldt fra sitt arbeid utenfor hjemmet, påvirkes ikke økonomisk av dette, så vidt vi kan se. Men når de etter et år på sykepenger går over på arbeidsavklaringspenger er de forventet å fylle arbeidstimer på meldekort. Dette må fosterforeldre automatisk opplyses om av NAV. Barnevemtjenesten og NAV må ta ansvar for at dette gjøres riktig på grunn av kompleksiteten i dette.

Forskjellsbehandling av like tilfelle

Norsk Fosterhjemsforening er videre sterkt kritiske til forskjellsbehandlingen som foregår fra kommune til kommune. Blant medlemmer som har tatt kontakt med vår rådgivningstjeneste finnes eksempler på a) Fosterforeldre som har fått hele arbeidsgodtgjørelsen til fratrukk på arbeidsavklaringspengene, b) fosterforeldre som har fått arbeidsgodtgjørelsen delt på begge fosterforeldrene, c) fosterforeldre som har fått *både* arbeidsgodtgjøring og frikjøp fordelt på begge fosterforeldre og d) fosterforeldre som har fått godkjent ny avtale der kun én fosterforelder står som oppdragshaver og dermed sluppet å få avkortning på arbeidsavklaringspengene.

Disse skjønsmessige vurderingene er ikke holdbare. Hva veileder på NAVs lokalkontor råder fosterforeldrene til og hva saksbehandler i NAV forvaltning velger å vurdere vilkår etter, har svært store konsekvenser for fosterforeldre. Det resulterer både i at noen får mye større fratrukk enn andre i NAV ytelsen og i at noen fosterforeldre mottar store tilbakebetalingskrav fra NAV.

Forskjellsbehandling av enslige fosterforeldre

Norsk Fosterhjemsforening vil også påpeke urimeligheten i at enslige fosterforeldre kommer dårligere ut enn samboende og gifte fosterforeldre dersom de er i behov av ytelser fra NAV. Dette gjelder ikke bare arbeidsavklaringspenger, men også dagpenger og uføretrygd. Enslige fosterforeldre har ingen de kan dele arbeidsgodtgjørelsen med, og vil derfor oftere enn andre fosterforeldre oppleve å ikke fylle inngangsvilkårene for ytelser, fordi de ikke har høyt nok inntektstap. Videre vil enslige fosterforeldre, dersom de fyller inntaksvilkårene, måtte føre flere timer på meldekort til fratrekk enn fosterforeldre som er samboende/gift.

En enslig fosterforelder som er i 100% jobb utenfor hjemmet og mottar 1 KS sats vil eksempelvis måtte skrive 26 timer arbeid på meldekortet per 14 dager, dersom det tas utgangspunkt i en barnehageassistents timelønn (150 kr i dette eksempelet). Fosterforeldre som er samboende/gift vil måtte skrive 13 timer for samme periode.

2.2 Eksempelsaker

For å klargjøre at det er problemer knyttet *både* til manglende informasjon og manglende unntaksregler kan en se for seg disse eksemplersakene, som det redegjøres for i det følgende.

Eksempelsak 1

En fosterfar er i fulltidsarbeid utenfor hjemmet. Han har en årslønn på 450 000 kr. Han blir 100% sykemeldt, og skal etter et år som sykemeldt over på arbeidsavklaringspenger. Han og hans kone er et ordinært, kommunalt fosterhjem uten forsterkning – og får 1KS sats – 7800 kr per måned – 93600 kr per år - i arbeidsgodtgjøring.

Mannen innvilges arbeidsavklaringspenger. I henhold til folketrygdloven §11-5 skal beløpet som utbetales regnes ut fra 66% av siste års pensjonsgivende inntekt, eller gjennomsnittslønn de 3 siste årene før sykdom. I rundskrivet til §11-7 i folketrygdloven står det:

«Når et par er godkjente som fosterforeldre/weekendforeldre skal timene det utbetales arbeidsgodtgjørelse for, fordeles likt mellom begge foreldrene, dersom det ikke er grunn til å tro at de skal fordeles ulikt eller bare tillegges den ene av foreldrene. En ulik fordeling av timer kan være tilfelle der den ene av foreldrene er utearbeidende i full stilling eller innlagt i institusjon, mens den andre er hjemmeværende med barn. Det har ingen betydning at honoraret bare blir utbetalt til den ene av foreldrene. Dersom barnet går i barnehage som blir betalt av fosterforeldrene, skal utgifter til barnehage trekkes fra arbeidstidsgodtgjørelsen før godtgjørelsen divideres med høyeste avlønnede timelønn for barnehageassistenter i kommunen.»

Rundskrivet til §11-7 handler om timene som skal meldes på meldekort. Det står ikke spesifisert at dette skal tas med i beregningsgrunnlaget for den pensjonsgivende inntekt de 66 % skal beregnes ut ifra. Dersom arbeidsgodtgjørelsen utbetales den ene fosterforelder, og den andre blir syk, må det garanteres for at halve arbeidsgodtgjørelsen er med i beregningsgrunnlaget dersom fratrekk skal rettfærdiggjøres. Dersom det ikke tas med i beregningsgrunnlaget stiller Norsk Fosterhjemsforening seg uforstående til hvordan arbeidsgodtgjørelsen kan komme til fratrekk ved beregning av arbeidsavklaringspengene.

Dersom arbeidsgodtgjørelsen er med i beregningsgrunnlaget, blir regnestykket i dette tilfellet som følger:

$450\,000 + (93\,600/2) = 496\,800$ som beregningsgrunnlag. Mannen får 66% av dette i AAP = 327 888 kr.

Her ser vi at arbeidsgodtgjørelsen er med i beregningsgrunnlaget, og at mannen dermed ikke kommer ut av dette dårligere økonomisk enn andre på arbeidsavklaringspenger. Dersom mannen opplyses om - og fyller ut – meldekortene sine korrekt, vil ikke oppdraget som fosterhjem ha negative økonomiske konsekvenser for familien.

Det som er viktig i denne situasjonen er: **Informasjon om hvorledes disse kompliserte reglene er å forstå og hva den enkelte helt konkret må gjøre i forhold til NAV for at det skal bli riktig**

- A) Sjekk at arbeidsgodtgjørelsen/2 er med i beregningsgrunnlaget. Dersom dette er inntekt som står på partner er det usikkert hvorvidt det automatisk tas med i beregningen.
- B) Fosterforelderen må informeres om å melde timer på meldekortet, tilsvarende arbeid ca 11 timer per 2 uker (dersom en tar utgangspunkt i høyeste inntekt for barnehageassistent i Oslo kommune)

Norsk Fosterhjemsforening anser at det offentlige må ta ansvar for at fosterforeldre i de enkelte tilfeller kommer riktig ut i forhold til regelverket, ved at Barneverntjenesten og NAV kontoret må sørge for riktig utfylling av meldekortene. Vi mener også at fosterhjemtjenesten må kunne forventes å ha kunnskap om beregningsgrunnlag og korrekt sats (hver enkelt kommunes høyeste lønn for barnehageassistent) for utfyllelse av meldekort. Dersom ikke offentlige myndigheter sørger for ivaretagelse av fosterforeldrenes situasjon og det som følge av dette blir feilutbetalinger, så, mener Norsk Fosterhjemsforening at et eventuelt tilbakebetalingskrav skal rettes mot barneverntjenesten, og ikke fosterforeldrene.

Norsk Fosterhjemsforening reiser spørsmålet om begrunnelsen for å legge barnehageassistent lønn til grunn for beregning av antall timer som skal komme til fradrag på meldekortet. Det er rimelig å legge til grunn en betydelig høyere sats enn dette.

Overgang fra arbeidsavklaringspenger til uføretrygd

Norsk Fosterhjemsforening mener videre at mannen i det eksempelet bør kunne innvilges 100% uføregrad, dersom tilstanden hans ikke forbedres, og øvrige vilkår er innfridd. Det forhold at han er fosterfar og mottar fostergodtgjørelse må ikke være til hinder for det. Mannen var 100% sykemeldt og innvilget 100% arbeidsavklaring – det er ikke logisk at inntekten på 3900 kr per måned som fosterhjem skal føre til at dersom det blir nødvendig å søke om uføretrygd så vil det kun innvilges en 75% uføregrad, slik Norsk Fosterhjemsforening har sett mange eksempler på.

Eksempelsak 2

En kvinne er i 100% arbeid utenfor hjemmet. Hun og mannen hennes bestemmer seg for å bli fosterhjem. Det første året er hun 100% frikjøpt fra sitt arbeid for å ta vare på barnet. Etter et år blir det klart at barnet fortsatt ikke er klart for lange dager i barnehagen, og det blir bestemt at fostermor skal frikjøpes 40% fra sitt arbeid utenfor hjemmet for å yte omsorgsarbeid for fosterbarnet på dagtid. Hun får i tillegg til frikjøpet en arbeidsgodtgjøring tilsvarende 2 KS – 15600 kr per måned – 187200 kr per år - i arbeidsgodtgjøring på grunn av barnets utfordringer. Dette mottas uavhengig av grad av utarbeid utenfor hjemmet.

Kvinnen jobber de 2 neste årene 60% i sitt arbeid utenfor hjemmet før hun blir sykemeldt. Det første sykdomsåret får hun dekket inntektstapet fra arbeidet utenfor hjemmet med sykepenger og har fortsatt 2 KS utbetalt. Etter et år blir det klart at hun fortsatt ikke er frisk nok til å gå tilbake til arbeidsplassen. Det søkes om arbeidsavklaringspenger.

I henhold til § 11-13 i folketrygdloven gis arbeidsavklaringspenger til medlem som har fått arbeidsevnen nedsatt, jf. § 11-5, med minst 50 prosent, og som fyller minst ett av vilkårene i § 11-6. For rett til arbeidsavklaringspenger må arbeidsevnen være redusert med minst halvparten på virkningstidspunktet.

Kvinnen er 60% sykemeldt fra sitt arbeidsforhold og har 40% restarbeidsevne. Likevel får hun avslag på søknaden om arbeidsavklaringspenger, fordi arbeidsgodtgjøringen på 2 KS (15600 kr per måned) utgjør mer enn 10% stilling, når det omgjøres til høyeste avlønnede timelønn for barnehageassistenter i kommunen.

Det som er viktig i denne situasjonen er å oppnå **unntaksregler for fosterforeldre**

Her mener Norsk Fosterhjemsforening at det kommer tydelig frem at unntaksregler som retter seg direkte mot den særstillingen oppdraget som fosterforeldre har, må på plass. Dersom fosterforeldre blir syke bør de ha samme rett på ytelser fra NAV som andre foreldre – det kan ikke være slik at evnen til å gi stabilitet og yte omsorg og kjærlighet for våre felles barn skal regnes som arbeidsevne i tradisjonell forstand. Det kan heller ikke være slik at fosterforeldre tvinges til å måtte gjøre en økonomisk vurdering av hvorvidt de kan forbli barnas omsorgspersoner.

2.3 Konkrete saker fra rådgivningstjenesten i Norsk Fosterhjemsforening

Sakene viser behovet for umiddelbar endring av både regelverk og praksis på arbeidsavklaringsfeltet:

Eksempelsak 1: Fosterforeldre må si fra seg arbeidsgodtgjørelse for å få arbeidsavklaringspenger.

Sak: Et ektepar har 2 fosterbarn. Det er fostermor som får utbetalt arbeidsgodtgjørelsen. Hun blir på et tidspunkt 50% sykemeldt fra sitt arbeidsforhold utenfor hjemmet, og etter et år skal hun over på arbeidsavklaringspenger.

Ekteparet ber om et møte med NAV og spør hvordan de skal melde arbeidsgodtgjørelsen på meldekortene. Tilbakemeldingen de får er at arbeidsgodtgjørelsen fører til at fostermor ikke har rett på arbeidsavklaringspenger. Etter utregning der arbeidsgodtgjørelsen deles på begge fosterforeldrene og regnes om til høyeste lønn for barnehageassistenter i kommunen står fostermor med for mye «restarbeidsevne» til å fylle vilkårene for arbeidsavklaringspenger.

Resultat: Fosterforeldrene skriver ny kontrakt med barnevernstjenesten, der de ber om å få redusert arbeidsgodtgjørelsen med 4000 kroner, slik at fostermor kan innvilges 50% arbeidsavklaringspenger.

Norsk Fosterhjemsforening vil understreke at trygghet, omsorg og kjærlighet ikke er knyttet til fysisk arbeidsevne. I dette konkrete tilfellet er det snakk om 2 barn i skolealder, som er i behov av stabilitet og trygghet. At fostermor er i stand til å yte dette for fosterbarna sine betyr ikke at hun har arbeidsevne over 50% i ordinært arbeidsliv. Norsk Fosterhjemsforening vil minne om viktigheten av oppdraget fosterforeldre påtar seg. At fosterforeldre må tilby seg å

yte denne omsorgen for statens barn uten å få lønn for arbeidet for å fylle vilkårene for arbeidsavklaringspenger vitner om at regelverket ikke tar hensyn til omsorgsoppgavens særlige stilling.

Eksempelsak 2: Fosterforeldre informeres ikke godt nok om hvordan fosterhjemsoppdraget påvirker deres rett til ytelser fra NAV.

Sak: En mann og hans kone har i nesten 10 år vært fosterforeldre for 2 barn. For et par år siden fikk mannen kreft og ble sykemeldt. Etter et år på sykepenger søkte mannen om arbeidsavklaringspenger og fikk dette innvilget. De 10 neste månedene fikk han utbetalt ca. 20.000 kroner i måneden i arbeidsavklaringspenger. Parallelt med dette mottok paret arbeidsgodtgjøring for fosterhjemsoppdraget. Mannen var hele tiden åpen med NAV om at han var fosterfar.

Mannen tok etter noe tid selv kontakt med NAV for å høre om beregningene de hadde brukt for arbeidsavklaringspenger var riktig. Da fikk han beskjed om at han skulle ført timer som fosterforelder på meldekortene. Dette opplevde han ikke å ha fått tydelig beskjed om tidligere.

Resultat: Etter at mannen tok kontakt med NAV ble utbetalingene av arbeidsavklaringspenger fra NAV stanset. I februar 2017 mottok han et varselbrev om feilutbetalt stønad. Beløpet som vurderes tilbakebetalt fra NAV er nesten 300 000 kroner.

Dette er en kjent mediasak fra 2016-2017. (<https://www.nrk.no/rogaland/fosterfar-ma-betale-tilbake-293.000-kroner-til-nav--na-vil-flere-ha-endring-1.13389370>)

Norsk Fosterhjemsforening har i møte med ASD diskutert denne konkrete saken uten at dette per dags dato har ført til et resultat som kan hjelpe familien.

Norsk Fosterhjemsforening er klar over at fosterhjems godtgjøringen skal føre til fradrag dersom denne inntekten går inn i grunnlaget som arbeidsavklaringspengene skal beregnes fra. Men dersom ikke offentlige myndigheter sørger for å gi god nok informasjon, og det som følge av dette blir feilutbetalinger, mener Norsk Fosterhjemsforening at et eventuelt tilbakebetalingskrav skal rettes mot barneverntjenesten, ikke fosterforeldrene.

Norsk Fosterhjemsforening ønsker også en endring i utregningen av antall timer som skal oppgis på meldekort. Slik regelverket er nå tas det utgangspunkt i høyeste lønn for barnehageassistent i gjeldende kommune. Vi ønsker en begrunnelse for hvorfor denne lønsplasseringen er valgt. Barnehageassistentlønn er en svært lav timesats - vi har sett eksempler på timeslønnsgrunnlag så lavt som 105 kroner timen. Dette medfører at 1 KS sats tilsvarer nesten en 50% stilling.

Norsk Fosterhjemsforening mener at den innsatsen fosterforeldre gjør skal vurderes med en mye høyere «timesats» enn den som her legges til grunn. Et forslag kan være høyeste timelønn for pedagogisk leder i barnehagen – dersom fosterhjemsoppdraget må sammenlignes med annet arbeid med barn i kommunen.

Eksempelsak 3: Fosterfar må flytte ut av hjemmet for å sikre familiens økonomi

Sak: En kvinne har vært fostermor siden 2005. Hun er 30% frikjøpt fra sitt arbeid utenfor hjemmet og mottar 3 KS i arbeidsgodtgjørelse. I 2011 flytter hennes kjæreste inn hos familien. Når han flytter inn skrives det ny Fosterhjemskontrakt, men kvinnen er fortsatt eneste part i oppdragsavtalen. Kjæresten hennes blir i 2012 100% sykemeldt. Han får sykepenge som normalt, utregnet fra hans inntekt fra arbeid utenfor hjemmet. Da sykepengeperioden gikk ut søkte mannen om arbeidsavklaringspenger og oppga fosterbarnet på søknadsskjemaet.

I 2016 ringte mannen til NAV for å forhøre seg om skatt. Han lurte på om det ville være mer gunstig for dem å sette noe av arbeidsgodtgjørelsen på ham. Han fikk da beskjed om at han skulle informert NAV om dette tidligere. Etter en tid fikk han brev fra NAV der han fikk beskjed om at han må oppgi halvparten av fostermors arbeidsgodtgjøring som inntekt til fratrukk på arbeidsavklaringspengene. Dette vil utgjøre et trekk på over 130 000 kroner i året, utregnet fra frikjøpet og arbeidsgodtgjøringen som alltid har vært linket opp til fostermor.

Resultat: Paret har bestemt seg for at det av økonomiske årsaker ikke lar seg gjøre å bo sammen. I tillegg til den økonomiske belastningen reduksjonen i arbeidsavklaringspenger medfører, er familien svært bekymret for å få et tilbakebetalingskrav tilsvarende det som møtte mannen nevnt i eksempelesak 2.

Norsk Fosterhjemsforening mener for det første at frikjøp fra ens stilling for å ta seg av omsorgen for barn ikke skal komme til fratrukk for den av fosterforeldrene som er i fullt arbeid. Et frikjøp gjøres for å kunne gjøre omsorgsarbeid i hjemmet i ordinær arbeidstid, og Norsk Fosterhjemsforening kan ikke se hvordan dette arbeidet kan regnes som delt mellom den hjemmearbeidende og den utearbeidende fosterforelder. Norsk Fosterhjemsforening stiller seg også undrende til vurderingen av at arbeidsgodtgjørelsen skal deles mellom fosterforeldrene i hjem der den ene fosterforelder tok på seg oppdraget alene. Et slikt regelverk fører i praksis til at enslige fosterforeldre må opplyse potensielle partnere om at de risikerer å bli skadelidende økonomisk dersom de flytter inn i fosterhjemmet. Dette er en uholdbar inngripen i personlivet og gjør det vanskelig for enslige fosterforeldre og deres partnere å starte et samliv.

3. Uføretrygd

3.1 Generelt

Det er et komplisert regelverk knyttet til uføregrad. Tidligere har uføre hatt mulighet til å ha en inntekt på 1G uten at dette har redusert uføreytelsen. Dette er endret i uføreordningen fra og med 1.1.15 og medfører at fosterforeldre ikke lenger kan få 100% uføregrad kombinert med fosterhjemsoppdraget. Eksempler fra vår rådgivningstjeneste viser at det er store problemer knyttet til dette.

Eksempelsak 1: Reduksjon i uføregrad

Sak: En tenåring som har en avdød forelder unndrar seg den gjenlevende forelderens omsorg. Tenåringen ønsker å bo hos en venn av den avdøde forelder. Fosterhjemtjenesten, fosterfamilien og den biologiske forelder kommer til enighet om at en frivillig plassering i fosterhjemmet er til det beste for tenåringen.

Fosterforelderen hadde i forkant av dette søkt om uføretrygd. Etter plasseringen fikk fosterforelderen innvilget 100% uføretrygd, og ble ikke informert av barneverntjenesten eller NAV om at a) hun i utgangspunktet ikke kan kvalifisere til 100% uføretrygd som fosterforelder og b) må oppgi inntekt (i dette tilfellet 1 KS delt på 2 omsorgspersoner) til NAV.

Resultat: Fosteremor får noen måneder senere brev fra NAV om at hennes uføregrad er redusert til 75% og at det vurderes tilbakebetaling av for mye utbetalt uføretrygd i perioden. Her har NAV tatt utgangspunkt i 7800 kr (1KS) i inntekt per måned.

Norsk Fosterhjemsforening stiller seg undrende til bakgrunnen for denne vurderingen. For det første skal arbeidsgodtgjørelsen deles på begge omsorgspersoner. Dette blir ofte gjort til ufordel for fosterhjemmet. I dette tilfellet ville en slik deling vært fordelaktig for fosterhjemmet, men her regnes hele beløpet som pensjonsgivende inntekt på den ene fosterforelderen. Dette vitner igjen om forskjellsbehandling grunnet for dårlig kunnskap om fosterforeldres rettigheter i NAV internt.

For det andre er det vanskelig å forstå logikken i at en arbeidsgodtgjøring på 46800 kroner per år skal føre til en reduksjon av uføregraden med 25%. Beløpet er for det første ikke i samsvar med reduksjonen, og for det andre ser Norsk Fosterhjemsforening seg igjen nødt til å påpeke at andre foreldre med daglig omsorg for barn ikke regnes som mer eller mindre arbeidsføre av den grunn.

Et annet aspekt ved dette er viktigheten av at uføregraden spiller alvoret i den enkeltes situasjon. Et annet av våre medlemmer står eksempelvis i en situasjon der hun har erstatningssak gående i forbindelse med en skade som har påført henne 100% varig nedsatt arbeidsevne. Hennes sak blir i retten svekket av at hun anses som kun 75% ufør, da hun har den daglige omsorgen for en tenåring som har bodd hos henne hele livet. Tenåringen er selvstående og fostermorens evne til å yte omsorg, kjærlighet og stabilitet for tenåringen burde ikke medføre at hennes erstatningssak som baserer seg på uføregrad blir svekket.

Eksempelsak 2: Mister retten på uføretrygd

Sak: Fosteremor er hjemme fulltid med et fosterbarn med gjennomgående utviklingsforstyrrelser. Fosterfar jobber fulltid utenfor hjemmet, men har helsemessige utfordringer som gjør at en IA sak opprettes og en ansvarsgruppe avgjør i samråd med NAV at det skal søkes om 50% uføretrygd. NAV har siden før dette vært informert skriftlig om at hjemmet er et fosterhjem.

Fosterfar starter i det nye 50% arbeidsforholdet, han forespeiles at uføretrygd skal dekke de resterende 50%. Han er på jobb hver dag og fosteremor har som tidligere ansvar for all oppfølging av fosterbarnet på dagtid, som rettsaker, sykehusopphold, fysioterapi, ortopedi, ergoterapi, samvær med biologiske foreldre, besøk hos biologisk familie, besøk av tilsynsfører, hjemmebesøk av barnevernstjenesten og omsorgsenheten, kommunal avlastningstjeneste, oppfølging i skole, hjelpemiddelsentralen osv.

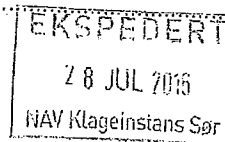
Høsten 2016 mottar fosterfar avslag på uføretrygd. På grunn av fostermors inntekt, som NAV har vurdert at skal deles likt på begge fosterforeldre, fyller ikke fosterfar vilkårene for uføretrygd. Fosterfar mottar allerede pensjon fra KLP på grunnlag av tapt inntekt. Avslaget på uførepensjon gjør at han mister både 50% inntekt og pensjonen fra KLP.

Resultat: Fosterforeldrene har mottatt krav om tilbakebetaling fra NAV og KLP. Fosterforeldrene har satt advokat på saken og utformet et klagebrev, men alt tar lang tid og fra avslaget til dags dato har paret allerede tapt arbeidsinntekt på nesten 60.000 kr. I tillegg til dette kommer utgifter til advokat og kravet om tilbakebetaling.

Dersom paret sier opp sin fosterhjemsavtale vil fosterfar få innvilget uførepensjon. Dette er i utgangspunktet et uholdbart alternativ, da dette barnet er en del av familien – men en oppsigelse vil også ha økonomiske konsekvenser i dette tilfellet. Fosterbarnet har så store behov at det har blitt nødvendig å ombygge boligen for å gjøre den handikapvennlig. Om fosterbarnet flytter ut må fosterhjemmet selv betale for ombyggingen – som beløper seg på 300.000 kr.

Norsk Fosterhjemsforening mener at det er uholdbart at en omsorgsjobb som i hovedsak utføres av én fosterforelder skal føre til at den andre fosterforelderen ikke anses å ha nedsatt arbeidsevne. Dersom en fosterforelder blir sykemeldt fra sitt arbeid utenfor hjemmet, vil ikke arbeidsgodtgjørelsen til den andre legges til utbetalingen av sykepenger – hvorfor blir den da lagt til når uføregrad skal utregnes?

Norsk Fosterhjemsforening mener videre at ingen fosterforeldre skal bli skadelidende økonomisk på grunn av omsorgen de yter statens barn. I dette tilfellet ville fosterfar ha fått en uføregrad på 50% dersom fosterbarnet, som fostermor har «omsorgsjobben» for, flytter ut. Dette er ikke rettferdig ovenfor barnet. Dersom barnet flytter ut vil dette heller ikke løse situasjonen – da vil både barnet, barnevernet og fosterhjemmet bli skadelidende. Fosterbarnet, som har bodd i hjemmet i mange år, vil måtte omstille seg til en ny hjemmebase. Barnevernet vil måtte finne nye fosterforeldre som vil ta på seg ansvaret for et barn med svært store utfordringer, og sikre at hjemmet er handikapvennlig. Fosterforeldrene vil tape fosterbarnet, som er en del av familien, og få en økonomisk belastning da de må betale 300.000 kr for ombyggingen av huset – en ombygging som er gjort for å sikre at fosterbarnet har det godt i hjemmet. Dette er på ingen måte en holdbar situasjon.

25. juli 2016

NAV Klageinstans har fattet vedtak i klagesaken din

Klager:

Fødselsnummer:

Saksnummer: 2016/02

Saken gjelder: Klage av 14. mars 2016 på vedtak om avslag på dagpenger.

Vedtak

Vi er enige i vedtaket som NAV Forvaltning har gjort den 22. januar 2016

Problemstillingen i saken

Problemstillingen i saken er om du har rett til dagpenger selv om du har svart nei på spørsmål om du er villig til å ta både heltids- og deltidsarbeid, samt villig til å ta arbeid i hele Norge.

Argumentene du har kommet med i klagen

Du skriver i din klage at du har svart nei på spørsmål om du kan ta jobb i hele Norge. Grunnen til dette er at du er fostermor til en gutt på fire år. For å kunne gi den tryggheten og stabiliteten han har behov for, kan du ikke flytte.

Vurderingen og konklusjonen vår

Du søkte om dagpenger den 8. januar 2016. I søknaden svarte du «nei» på spørsmålene om du var villig til å ta både heltid- og deltidsarbeid, og om du var villig til å ta arbeid som medførte at du måtte flytte eller pendle. Du skrev at du ønsket å arbeide 19 timer. Du begrunnet ikke svarene dine.

For å ha rett til dagpenger må du være reell arbeidssøker. Dette innebærer at du som hovedregel må være villig og i stand til å ta ethvert arbeid som er lønnet etter tariff eller

NAV KLAGEINSTANS //

Tel: 21 07 17 30 //

www.nav.no //

sedvane. Du må i utgangspunktet være villig til å ta både heltid- og deltidsarbeid hvor som helst i landet.

Du kan få unntak fra denne hovedregelen hvis du kan godkjennes som lokal- og deltidsarbeidssøker. Et mulig grunnlag for å godkjennes som lokal- og deltidsarbeidssøker er at du har omsorgsansvar for små barn i nær familie. Eksempler på hva som kan godkjennes er:

- at du har barn under ett år,
- at du har eneansvar for barn til og med syvende klasse,
- at du har eneansvar for barn frem til disse er 18 år når lege eller annet helsepersonell har bekreftet at barnet har spesielle behov, eller
- at du har omsorg for barn som nevnt i de to forrige punktene og den andre forelderren arbeider skift/turnus eller har sitt daglige virke utenfor lokalmiljøet

Du skriver at du er fosterforelder til et barn på fire år som har behov for trygghet og stabilitet og at du derfor ikke kan flytte. Fosterforeldre har et vanlig arbeidsforhold og det er ikke gitt særskilte unntak for fosterforeldre. Du har en deltidsjobb som fosterforelder og for å ha rett til dagpenger må du være villig til å si opp denne jobben for å kunne ta en fulltidsjobb. Du må også som hovedregel være villig til ta arbeid i hele Norge.

Du er blitt godt orientert om hva det innebærer å være reell arbeidssøker gjennom den skriftlige informasjonen du har mottatt og hatt tilgjengelig. Du ble i søknadsskjemaet og på www.nav.no orientert om at du som hovedregel må være villig til å ta både heltid- og deltidsarbeid i hele landet. I søknadsprosessen ble du varslet om mulig konsekvens som følge av dine svar, og du fikk opp hjelpetekst med nærmere forklaring om regelverket. I hjelpeteksten til alternativene som gjaldt omsorg for barn over ett år, ble du orientert om at unntakene gjelder dem med eneansvar.

Du har ikke eneansvar for barna, og det foreligger ikke opplysninger om at den andre forelderren arbeider skift eller turnus eller har sitt daglige virke utenfor lokalmiljøet. Du kan dermed ikke godkjennes som lokal- og deltidsarbeidssøker. Når du likevel har svart at du ikke er villig til å ta både heltid- og deltidsarbeid og arbeid som medfører at du må flytte eller pendle, er du ikke reell arbeidssøker, og fyller ikke vilkårene for rett til dagpenger.

Vedtaket er gjort etter folketrygdloven paragrafene 4-5.

Du har rett til å anke

Dette vedtaket kan du anke til Trygderetten. Fristen er seks uker fra den datoen dette vedtaket er kommet fram til deg. Skjema for klage/anke finner du på www.nav.no/klage.

Vedlegg 3

Til Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd

Til Nav v/direktør S Vågeng

Fosterforeldre – tvunget til flytting av NAV

Fosterhjemforeningen blir ofte – alt for ofte – kontaktet av fortvilte fosterforeldre som trodde de hadde rettigheter på lik linje med andre rettighetshavere.

Fosterforeldre blir definert som oppdragstakere for barneverntjenesten. Og blir behandlet på lik linje med free-lancearbeidere av NAV-systemet. Dette fører til at de mangler en del rettigheter som vanlige arbeidstakere har.

Fosterforeldre mottar godtgjørelser fra omsorgskommunens barnevern.

Størrelsen på denne godtgjørelsen varierer ut fra oppdragets vanskelighetsgrad. KS veiledende sats er kr. 7.800,- pr. mnd.

Aktuelt

I september 2016 ble vi bedt om råd i en sak der fostermor i fosterfamilien hadde vært frikjøpt i 100 % stilling i to år. Pga. av at det gikk bedre med fosterbarnet inngikk fosterforeldrene en ny avtale med barnevernet om at hun skulle frikjøpes i ½ stilling. Fostermor ønsket da å søke halvtidsjobb. Hun henvendte seg til NAV som arbeidssøker og søkte også om dagpenger som hun trodde hun var berettiget til på lik linje med andre.

Fostermor søkte dagpenger under arbeidsløshet og fikk avslag på dette 22/1.2016. Hun hadde da på forhånd fylt ut skjemaet, og hun hadde svart nei på spørsmålene om hun var villig til å ta heltidsarbeid, og at hun ikke kunne ta arbeid i hele Norge.

Fostermor har anket denne avgjørelsen to ganger. Hun leverte i januar d.å. til NAV sin avtale om oppdrag som fostermor, samt den konkrete arbeidsavtalen hun har med Barnevernet om 50 % frikjøp som betyr at hun blir lønnet (vanlige lønnsbetingelser) av Barnevernet.

Anken ble avslått 5/3.2016 av NAV forvaltning, Nordland, og den 22/4 av NAV forvaltning Oslo og den 25/6 av NAV Klageinstans.

Det er i loven gjort unntak for forsørgere til barn under ett år, og for foreldre med eneansvar for barn til og med 7. klasse. Det er pr. i dag ikke gjort særskilte unntak for fosterforeldre.

I avslaget skriver også NAV:

» Du skriver at du er fostermor til et barn på fire år som har behov for trygghet og stabilitet og at du derfor ikke kan flytte. Fosterforeldre har et vanlig arbeidsforhold og det er ikke gitt særskilte unntak for fosterforeldre. Du har en deltidsjobb som fosterforeldre og for å ha rett

Norsk Fosterhjemsforening
Storgata 10A
0155 Oslo

NORSK FOSTERHJEMSFORENING	
18 JAN 2017	
J.nr.: 59	Saksbeh.: MH
arkivnr.:	Kopi:

Deres ref:

Vår ref:
16/368-3Vår dato:
13.1.2017

Fosterforeldre og dagpenger – krav til å ta arbeid i hele Norge på heltid og deltid

Det vises til henvendelse fra Norsk Fosterhjemsforening av 17.oktober.2016. Vi beklager at henvendelsen ikke er besvart tidligere.

Bakgrunnen for henvendelsen er at Norsk Fosterhjemsforening ofte kontaktes av fortvilte fosterhjemforeldre som oppfatter at de mangler rettigheter fordi de behandles som oppdragstakere og ikke arbeidstakere. Videre beskrives utfordringer rundt dagpengeordningens regler om mobilitet og disponibilitet. Problemstillingen konkretiseres ved en sak der fostermor som var frikjøpt i halv stilling, fikk avslag på søknad om dagpenger fordi hun i søknaden hadde svart at hun ikke var villig til ta heltidsarbeid eller ta arbeid i hele Norge.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan ikke kommentere den konkrete saken som nevnes, men redegjør for de aktuelle problemstillingene Norsk Fosterhjemsforening reiser prinsipielt.

Fosterforeldre er normalt frilansere som har oppdrag utenfor tjeneste, se folketrygdløven § 1-9. Fosterforeldre mottar en skattepliktig arbeidsgodtgjørelse som er inntekt utenfor tjenesteforhold, men ikke som ledd i selvstendig næringsvirksomhet. Fosterforeldre kan dermed ha rett til dagpenger etter folketrygdløven § 4-3.

For å ha rett til dagpenger må man fylle vilkårene for ytelsen, herunder være reell arbeidssøker, se folketrygdløven § 4-5. Det kreves blant annet at arbeidssøkeren skal være villig til å ta arbeid hvor som helst i Norge, og uavhengig av om arbeidet er på heltid eller deltid. Det kan etter folketrygdlovens § 4-5 annet ledd gjøres unntak fra kravene til mobilitet dersom tungtveiende sosiale hensyn knyttet til bl.a. omsorgsansvar for små barn tilsier det.

Arbeids- og velferdsdirektoratet legger til grunn at det er det formelle omsorgsansvaret som er avgjørende, ikke om det er biologiske foreldre eller fosterforeldre som har omsorgen. Loven åpner dermed for å likestille fosterforeldre og biologiske foreldre på dette punktet.

I rundskrivet til § 4-5 er det gitt eksempler på situasjoner der kravene i henhold til praksis er oppfylt:

- a) Barnet er under 1 år

YTELSESAVDELINGEN // ARBEIDS OG VELFERDSDireKTORATET

Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 Oslo

Besøksadresse: Sannergata 2 // 0557 Oslo
Tel: 21 07 10 00

www.nav.no

- b) Eneansvar for barn til og med syvende klasse
- c) Eneansvar for barn opp til 18 år når de har spesielle behov. Det må foreligge dokumentasjon fra lege eller annet helsepersonell.
- d) Omsorgsansvar for barn til og med syvende klasse eller barn med spesielle behov opp til 18 år når en av foreldrene arbeider skift/turnus, eller har sitt daglige virke utenfor lokalmiljøet

Etter vår vurdering vil både fosterbarn og andre barn kunne ha spesielle behov som gjør det særlig tyngende for en omsorgsperson med eneansvar å innrette seg for å være disponibel for arbeid hvor som helst i landet, på heltid og på deltid. Dette må vurderes konkret i den enkelte sak. Tilsvarende gjelder der den andre omsorgspersonen arbeider skift/turnus eller har sitt daglige virke utenfor lokalmiljøet.

Formålet med dagpenger er å forebygge og dempe skadevirkninger for individ og samfunn ved ufrivillig arbeidsløshet, og å motivere til arbeid. Dagpenger er et viktig arbeidsmarkeds-politisk virkemiddel som skal bidra til full sysselsetting og motivere den arbeidsledige til å drive aktiv arbeidssøking og ta imot tilbud om arbeid der ledig arbeid finnes. Lovens ordlyd og formål tilsier at vilkårene om full geografisk mobilitet skal tolkes strengt.

Det er også gjennom en årrekke gitt klare politiske føringer om at reglene for mobilitet og disponibilitet skal praktiseres strengt og konsekvent (blant annet i statsbudsjettet).

NAV har ikke handlingsrom innenfor gjeldende regelverk til positivt å forskjellsbehandle fosterforeldre slik at disse i større grad kan unntas fra kravet til full geografisk mobilitet enn biologiske foreldre.

Vi ser at det behov for å ta inn en presisering i rundskrivet om at det er det formelle omsorgsansvaret som er avgjørende, ikke om det er biologiske foreldre eller fosterforeldre som har omsorgen, samt presisere at loven dermed åpner for å likestille fosterforeldre og biologiske foreldre på dette punktet.

Vi vil også gjennomgå rundskriv og informasjonen på nav.no for å sikre oss at de reglene som gjelder NAVs ytelser til fosterforeldre, fremgår tydelig og enhetlig.

Med vennlig hilsen

Kjersti Monland
ytelsesdirektør

Kopi: Arbeids- og sosialdepartementet